

En verdenstenor i landsbyen

Benjamino Gigli i Ollerup

Af *Julius Paulsen*

I Fynske Årbøger, årgang 1991, findes der si.108 ff. en redegørelse for den italienske sopran Angelica Catalani's koncert i Odense i 1828. Artiklen førte mig på den ide, at det kunne være af interesse – medens endnu nogle kan huske noget om koncerten og kildematerialet er i behold – at fæstne noget til papiret om den uforglemmelige tenor Benjamino Gigli's koncert på Ollerup Gymnastikhøjskole i 1934. Hvorledes kom forstanderen, den berømte Niels Bukh, på den tanke at invitere verdenssangeren? Hvorledes forløb koncerten? Noget svar herpå findes ikke i højskolens arkiv. En scrapbog, som vel har været anlagt, må antages tilintetgjort under tyskernes besættelse af højskolen, ligesom der ikke findes regnskabsmateriale, korrespondance og lign. Oplysningerne er samlet sammen på anden måde, jvf. kildefortegnelsen.

Først lidt biografiske data: Benjamino Gigli er født 1890 i Recanati i Mellemitalien. Han fik sin første uddannelse lokalt, men blev, efter at have vundet i en sangerkonkurrence, optaget på det statslige konservatorium Accademia de Santa Cecilia i Rom og debuterede på en mindre provinsopera i 1914 i Ponchielli's opera *La Gioconda*. Efter engagementer på provinsoperaer i Italien samt i Paris og Berlin og andre steder fik Toscanini øje på ham, og i 1920 sang han *Faust* i Arrigo Boïto's opera *Mefistofele* på La Scala i Milano, hvor han fik en enorm succes. Derefter engagement på Metropolitan og andre verdensoperaer samt utallige koncerter i og uden for Europa. I Danmark gav han to koncerter, henholdsvis i Tivoli og i Odd-Fellow Palæet i 1924. I 1932 kom han igen og gav koncert i Forum for ca. 7.000 tilhørere samt spillede *Rodolphe* i *Bohème* på Det kongelige Teater, hvilket bl.a. førte til udnævnelse til Kommandør af Dannebrog!

I 30'erne indspillede han flere film, til dels af meget tårepersende indhold, bl.a. med sangen »Forglemmigej«, som blev noget af en slager. Han ophørte helt med at give koncerter i 1955 og døde i 1957.

Niels Bukh er født 1880 i Snebjerg. Efter at have sejlet som sømand og arbejdet ved landbruget fik han interesse for ungdomsgymnastikken og blev delingsfører. I 1909 fik han eksamen fra Statens Gymnastikhøjskole og blev i 1914 forstander for Ollerup Delingsførerhøjskole, der i tidens løb blev stærkt udbygget, i 1920 i egne nye og velindrettede bygninger. Ikke desto mindre var pladsen stadig utilstrækkelig, og i 1933 indviedes

*Den verdensberømte italienske tenor
Benjamino Gigli (1890–1957).*

en ny idrætshal, der havde ord for at være Skandinaviens største hal under tag. Denne fik betydning for emnet i nærværende artikel.

Niels Bukh pådrog sig stor opmærksomhed, også internationalt, ved at give opvisninger med sit elitehold. Hans bog »Grundgymnastik og Primitiv Gymnastik« blev solgt i adskillige oplag. Under 2.verdenskrig blev skolens bygninger beslaglagt af besættelsesmagten, og undervisningen kunne først genoptages i 1947 efter en grundig rengøring og istandsættelse, der tildels blev udført med frivillig indsats af gamle elever. Niels Bukh døde i 1950, og ifølge hans testamentariske bestemmelse overgik skolen efter hans død til en selvejende institution, der stadig driver skolen.

Hvorfor kom Niels Bukh nu på den tanke at arrangere en koncert med den forgudede verdenstenor Benjamino Gigli?

Ifølge mundtlig overlevering ville Niels Bukh skabe opmærksomhed med hensyn til sin nye store hal, også med henblik på udnyttelsen af denne ved kommende gymnastikstævner – et sådant blev faktisk afholdt i 1934 – og vel nok også i håb om, at en koncert ville give et rimeligt overskud.

Den 8.maj 1934 skriver Svendborg Avis således: »Det var sidste Efteraar, der var saa megen Snak frem og tilbage om, at Verdens-Tenoren Benjamino Gigli skulde synge i Idrætshallén. Bukh havde aftalt Dagen

Ollerup Gymnastikhøjskole, opført 1920. Det startede med en delingsførerskole, som Niels Bukh blev forstander for i 1914.

for hans Optræden, og der blev Udsættelse, og der kom atter Forhindring. Kan I se, sagde de Vise, det tænkte vi nok. Han kommer aldrig. Men han kommer. Nu kommer Gigli til København, og i midten af Juni synger han i Idrætshallen. Det siger Bukh; der indrettes Plads til 10.000 Tilhørere, og der bliver næppe en Plads til overs«.

Den 14.maj omtales det i avisen, at koncerten vil blive givet på gennemrejse fra London til Paris, hvilket næppe var rigtigt, og det var da iøvrigt en sær rute at vælge, når man skulle mellem de to byer. Den 22.maj begyndte billetsalget, hvilket blev bekendtgjort ved annoncering i adskillige dagblade. Billetpriserne ville blive 2, 3, 4 og enkelte til 10 kr. + skat. Billetter ville kunne købes i adskillige byer, herunder såvel Ollerup som København. Den 4.juni annonceres der med, at bestilte billetter skal afhentes senest den 5., ellers sælges de til anden side. Den 7. kommer der en ny annonce, hvorefter der kun er enkelte billetter tilbage á 10 kr. + skat. Den 8. averterer Sydfynske Jernbane med, at der går særtog fra Svendborg kl. 14.45 med ankomst til Ollerup kl. 15.00, samt særtog efter koncerten til Svendborg, Nyborg, Fåborg og Odense. Flere dage forud for koncerten averterer etablissementet Casanova i Svendborg med, at der efter koncerten serveres en »pragfuld Cabaret med flere varme Retter for 2 kr. 75 øre. Souper 2 kr. 75 øre«.

Der var solgt billetter til ca. 8.000 pladser, og for at skaffe siddepladser

I 1933 opførtes yderligere en hal, og det var for at gøre opmærksom på hallen og dens muligheder, Niels Bukh i 1934 arrangerede koncert med den verdensberømte tenor.

til alle disse mennesker havde Niels Bukh allieret sig med Svendborg Tømmerhandel og Svendborg Bryghus, der leverede henholdsvis brædder og ølkasser, som gjorde det ud for bænke. Hvorledes tømmerhandlen blev honoreret, melder historien intet om, men i hvert fald fik Svendborg Bryghus eneleverancen af øl og vand. Sponsor-begrebet er skam ikke nogen helt ny opfindelse! Flyglet blev leveret af Hornung & Møller.

Dagen den 10.juni oprandt med strålende solskin og glødende varme. Gigli ankom i bil fra København, medbringende accompagnatør, chauffør og kok. Der var indrettet en lille pavillon ved skolen med køkken-faciliteter, hvor kokken kunne fremstille hjemlandets mad. Gigli blev naturligvis modtaget af Niels Bukh selv, men også af en allé af skolens sommerpiger i deres opvisnings-gymnastikdragter, hvilket skal have taget sig flot ud, og som ikke undlod at gøre indtryk på gæsten.

Koncerten skulle være begyndt kl. 16.00, men det varede uforudset længe, inden de ca. 8.000 tilhørere kom på plads, selv om eleverne fungerede fint ved at anvise pladser. Det officielle program bestod af Paradisarien af Meyerbeer's Afrikanerinden, en arie af C.W.von Gluck, en arie af Jules Massenet's Manon, Che gelida manina af Puccini's Bohème, Una furtiva lagrima af Donizzeti's Elskovsdrikken, tårnarien af Puccini's Tosca og Ach so fromm af Fr. von Flotow's Martha, samt nogle populære italienske folkesange. Men derudover sang han en mængde

ekstranumre, bl.a. den uopslidelige *La donna e mobile* fra Verdis *Rigoletto*. Jubelen ville ingen ende tage. Langsomt tømtes salen, og folk begav sig til de ventende særtog, turistbusser og private biler. Dem var der vel ikke så mange af dengang, men Bukh havde dog sørget for parkeringspladser på en mark i nærheden af skolen. Efter at have taget afsked med Niels Bukh og hans medarbejdere kørte Gigli i sin bil ad Tyskland til.

Pressen var naturligvis begejstret i sine anmeldelser. Jeg citerer fra *Svendborg Avis*: »Det var dristigt gjort af Niels Bukh at indbyde Gigli til at synge på Gymnastikhøjskolen – Ollerup ligger jo lidt af Vejen for Giglis sædvanlige Verdensrute. Men naar Bukh har sat sig en Ting for, bliver det til noget... Dagen blev en Succes af mægtige Dimensioner... Der var ogsaa mange fra Jylland og fra Sjælland. Fra København var der kommet et propfyldt Ekstratog... Der menes ogsaa at have været et par Tusinde Biler... Men hvor var der hedt! Et helt lille romersk Dampbad – Udgiften til et saadant kan altsaa foreløbig spares. Det kan maaske tages med i Betragtningen af en eller anden, der havde givet 11 Kr. for sin Billet... De blaaklædte Gymnastikelever havde det bedst, og adskillige Herrer blev saa misundelige, at de resolut smed Jakken«.

Efter at have nævnt det foran refererede om de lånte ølkasser fortsatte anmelderen: »Der kan kun gøres den Indvending, at man af menneskekærlige Grunde maaske ikke skulde have tømt samtlige Kasser saa omhyggeligt... Saa kommer Gigli, væver og smilende. Den første Orkan bryder løs, og den af hele Verden forguede lille Italiener hilser igen med elegante Armbevægelser. Akompagnetøren slaar an, og der bliver pludselig musestille i Hallen....og saa begynder det. Det blev vel nok en Oplevelse, et Minde for Livet. Det var ikke alene det, at man her hørte en af Verdens største Sangere, en vidunderlig Stemme, der blev brugt med lige fremragende Mesterskab, hvad enten Tonerne smeldes ud i svimlende Højder eller lyder i det sagtteste pianissimo. Skønnere kunde et Møde med den store Kunst ikke være. Men der var mere end det ved Benjamins Gigli. Den Troldmand, der stod oppe paa Tribunen, var ikke en slidt og blaseret Verdenskunstner, der sang for os, fordi han nu en Gang er havnet i denne mærkelige Afkrog af Verden, hvor han ifølge Kontrakten for et mægtigt Honorar skulde synge saa og saa meget for at blive færdig – for saa at haste videre – nej, man følte, at Gigli ogsaa her stod som en, der giver sig helt i sin Kunst – og netop var straalende glad for at give. 12 Numre stod der paa Programmet, men det blev til meget mere...«. Det skildres, at der havde været et intermezzo med nogle påtrængende fotografer, som imidlertid blev vist ud efter krav fra publikum. Naturligvis fik han overrakt en stor blomsterbuket – af en gymnastikpigerne. Gigli var heller ikke smålig med at give autografer, siges der i avisen.

Hvad var så det mægtige honorar, som avisen skrev om? Det var det

runde beløb af 10.000 kr., og det var virkelig et stort tal i datidens købekraftige kroner, jvf. priserne som beskrevet på souper på Casanova. Men Niels Bukh sagde til sine omgivelser: »Ja, Gigli fik 10.000, men jeg fik også 10.000 ud af det«. – Så kunne alle jo være glade.

I skolens årsskrift for 1934 skrev Niels Bukh bl.a.: »I Idrætshallen var samlet 8.000 Tilhørere, og den berømte Italiener var ikke alene en storartet Sanger, men tillige et særdeles tiltalende og fornøjeligt Menne-ske at have som Gæst, og Begejstringen var stor fra alle Sider...«.

Noter og kilder

Med tak til fhv. gårdejer Morten Skov, Ollerup, der som ganske ung mand overværede koncerten og iøvrigt havde nær tilknytning til højskolen. Som nævnt må højskolens arkiv fra før den tyske besættelse af skolen i vidt omfang antages bortkommet.

Vilh. Hansens Musikforlag og koncertdirektion har afleveret sit arkiv til Det kgl. Bibliotek, men privatarkivet er klausuleret, og i koncertbureauets meget omfangsrige arkiv, som jeg har gennemset (det er usorteret efter 1920), mangler der nogle årgange, herunder netop 1934.

Øvrige kilder:

- Lutsch & Riemens: Unvergängliche Stimmen.
- Svendborg Avis.
- Dansk Biografisk Leksikon.
- Ollerup Lokalhistoriske Arkiv.